

Afdelingsuitje

IVN Ede

17 sept 2022

De Groene Gids

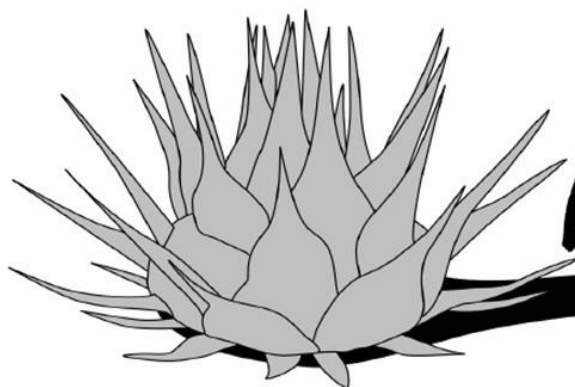
Afdelingsblad van IVN Ede, Nummer 2022 - 3

Kort verslag ALV 2022, aankondigingen afdelingsuitje en presentatie natuurfotografie

Werkgroepen: Scholenwerkgroep en werkgroep natuurfotografie

Achterop de kinderpagina

KARDOEN

Natuurlijk lekker

Biologische voeding en verzorging
Marktplaats 9 6721 JG Bennekom 0318 413067

Gegevens over IVN Ede

BESTUUR

Voorzitter: vacant

voorzitter@ivn-ede.nl

Secretaris: Mathilde van Ravensberg, 06-44251306

secretariaat@ivn-ede.nl

Penningmeester: vacant

penningmeester@ivn-ede.nl

Overige leden:

Truus van Otterloo, 0318-621059,

truusvanotterloo@tiscali.nl

Dico Wijma, 06-23612002, dicowijma@hotmail.com

ERELEDEN

Joke Veltkamp

GEGEVENS

Postadres: Diedenweg 96, 6717KV Ede

Ledenadministratie: voor alle mutaties (adreswijzigingen, wijziging rekeningnummer, aanmelden of opzeggen van een lidmaatschap): [ivn.nl/contact](https://www.ivn.nl/contact)

Website: <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-ede>

Webmaster: Joost van Meeteren,

webmasterivnede@gmail.com

Contributie:

Lid € 24,00

Lid + huisgenoot Vrienden. € 26,50

Vrienden/donateurs dragen bij via bankrekening NL 54

INGB 0000 9515 88 t.n.v. IVN Afdeling Ede

De minimum bijdrage bedraagt € 12,50

WERKGROEPEN

Scholen:

Joke Veltkamp, 0317-420703, gewoonjokev@gmail.com

Truus van Otterloo, zie bestuur

Jeugdclub:

Ineke Jansonius, 0317-413884,

bosvriendjes.ivnede@gmail.com

Vogels:

Hans Westendorp, 0318-418465,

vogelwerkgroep.ivn.ede@gmail.com of

j.g.westendorp@kpnmail.nl

Natuurfotografie:

vacant

Flora:

Wiebe Verbaan, 0318-611947, w.verbaan1@chello.nl

Natuurwerkgroep Otterloo - IVN Ede:

Josephine Hendriks, 06 11239420. (na 20.00 uur)

jephendriks@gmail.com

- Vlinders: Toos van Ekeris, tvaneckeris17@kpnmail.nl,
0318-592095

- Overige inventarisaties: Josephine Hendriks
jephendriks@gmail.com, 06-11239420

Natuurgidsen:

Christ Elsten, 0318-413797, christelsten@planet.nl

WELKOM NIEUWE LEDEN:

Marjan Tange, Ede

Jeanette Haverlach, Ede

Janne van der Leer, Bennekom

Ton Spierings, Ede

Vincent Pluk, Ede

Rebekah Tauritz, Wageningen

Arne Buurman, Ede

De Groene Gids

IVN Ede - 2022-3

Van het Bestuur

In juli en augustus lagen onze verenigingsactiviteiten grotendeels stil. In deze zomerrust zijn velen met vakantie geweest, maar thuisblijvers hebben net zo goed kunnen genieten van bloemen, vlinders, vogels, insecten, zoogdieren, zomerlandschappen in onze eigen prachtige woonomgeving. Vincent van Gogh schreef ooit: "If you truly love nature, you will find beauty everywhere", en hoe waar is dat! We hebben daarvoor geen verre reizen nodig.

Na de "zomerrust" pakken we allen onze bezigheden weer op. Als bestuur oriënteren wij ons onder meer op mogelijkheden tot samenwerking met de Proosdijboerderij en/of met het Natuurcentrum. Ook willen we graag de onderlinge betrokkenheid en het verenigingsgevoel binnen onze afdeling versterken, we hebben daar wel wat ideeën over.

Nu wij, maar met drie bestuursleden zijn zouden we het echter waarderen als er leden met ons willen meedenken. Daarom is ieder van jullie van harte uitgenodigd op onze eerstvolgende bestuursvergadering: 12 september a.s. om half 8 in de Proosdijboerderij. Je hoeft je niet aan te melden. Kom! Het verplicht tot niets, maar misschien word je warm voor een plaats in het bestuur. Het is voor de vereniging belangrijk en het is voor jezelf gezellig en leuk.

Van de Redactie

Deze keer een echt vakantienummer. Niet dat de artikelen in deze Groene Gids te maken hebben met vakantie. Met een vakantienummer wordt hier bedoeld een nummer met allerlei artikelen. Omdat we weinig spontane inschrijvingen hadden, hebben wij mensen aangeschreven van wie wij hun natuurexpertise kenden. Met succes. Allemaal hartelijk bedankt.

Het is een mix van onderwerpen geworden.

De volgende Groene Gids heeft als thema paddenstoelen. Weet je daar iets over te schrijven, klim dan snel in de pen, want wie weet is die Groene Gids snel vol. Over het bijpassende onderwerp 'herfst', mag je natuurlijk ook schrijven.

We wachten in spanning af.

Beste Schrijvers, uiterste datum voor inleveren kopij: 1 november 2022

Auteursinstructie:

1. Kopij inleveren vóór sluitingsdatum via email: redactie.gg@gmail.com
2. Tekst in doc of docx, maximaal 2000 woorden (vier kolommen)
3. Foto's apart in jpeg of png.
Elke foto neemt een plaats in van 100 woorden
4. In het algemeen geeft een mix van één foto op 250 woorden het meest evenwichtige beeld. Dus 5 tot 6 foto's in een artikel van vier kolommen. Foto's zijn niet verplicht.

Inhoud

- 4 Verslag ALV
- 5 Afdelingsuitje
- 6 Foto's regiokantoor IVN
- 6 Presentatie Arjen Heeres
- 7 Vreemde kostgangers
- 9 Natuur in bebouwde kom
- 9 De Scholenwerkgroep
- 10 Kind en Natuur
- 11 Werkgroep Natuurfotografie
- 11 Onderzoek broedproces
- 13 Enkele gidsvaardigheden
- 14 Hommelhome
- 15 Planten en hun namen 7

Foto's voorblad

Boven: Wim Müller

Onder: Joost van Meeteren

Colofon

Redactie:

Remieke Niermeyer

Nancy Beenken

Corine Klapwijk

Cornel van Leeuwen

Vormgever:

Leo Klapwijk

Redactieadres:

Remieke Niermeyer, 0318-630638,

redactie.gg@gmail.com

Kopij vóór 1 november 2022

Auteurs zie de auteursinstructie

De Groene Gids is het contactblad van IVN Ede en verschijnt vier maal per jaar.

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen al dan niet te plaatsen, in te korten of aan te passen.

Drukker: Editoo B.V. te Arnhem

Frisse start van ALV goed bevallen

AUTEUR: MATHILDE VAN RAVENBERG

Dit jaar startten we de Algemene Ledenvergadering buiten, eigenlijk zoals het een natuurvereniging betaamt. Met een wandeling door de nieuwe natuur in het Binnenveld onder leiding van Christ Elsten, samen met enkele leden van de vogelwerkgroep, kwam iedereen fris en uitgewaaid aan in de grote zaal van zorgboerderij De Hoge Born. Deze start beviel de ruim 30 aanwezigen wel en we hoorden reacties als: 'lekker ommetje', 'herinneringen ophalen', 'even weg van zorg'. Voor herhaling vatbaar dus, want vergadertijgers zijn we nu eenmaal niet bij IVN. Reden waarom we altijd een natuurelement toevoegen aan de ALV.

De wandeling

Foto: Joost van Meeteren

Het verslag van de Algemene Ledenvergadering van 9 juni 2022 is terug te lezen op de website: <https://www.ivn.nl/afdeling/ivn-edo> onder het kopje bestuur.

Afscheid van twee bestuursleden

We namen tijdens de ALV afscheid van twee gewaardeerde bestuursleden: penningmeester Henk Schuijt en algemeen lid Albert Loef. Met Henk hadden we een echte financieel specialist in het bestuur. Gepokt en gemazeld in de financiële wereld stelde hij al snel een waterdicht financieel systeem in met een dubbele controle bij betalingen van de IVN-rekening. Albert is een bezige bij, ook voor IVN en hij houdt van documenteren. Wie kent zijn enorme verzameling snelhechters niet. Iedere IVN-activiteit, excursie, opening, sluiting, tentoonstelling en wat dies meer zij, documenteert hij uitvoerig in een snelhechter. Compleet met foto's en een verslag. Henk en Albert: bedankt voor jullie inzet voor het bestuur!

Jubilarissen

We huldigden ook vier IVN-jubilarissen tijdens de vergadering en nog eens twee jubilarissen kregen het speldje later uitgereikt:

Janny Buitenhuis - 40 jaar lid. Janny is heel lang heel actief en betrokken geweest als schoolgids in de gidsengroep Ede Zuid/Bennekom.

Resi Hendriksen - 40 jaar lid. Resi is actief geweest als schoolgids. Joke Veltkamp heeft met haar de gidsencursus gedaan rond 1983-84. Daarna is Resi enkele jaren als schoolgids actief geweest en ook is ze wel eens docent geweest bij een gidsencursus. Resi vult zelf aan dat ze zich in het verleden heeft ingezet tegen de komst van een recreatieplas in het Binnenveld.

Henk van Paassen - 25 jaar lid. Henk is al jaren actief lid van de vogelwerkgroep en een begenadigd vogelaar. Hij heeft jaren de broedvogelmonitoring Edese Bos Oost en Edese Heide gedaan. Ook deed hij jarenlang de coördinatie van de

Janny Buitenhuis

Resi Hendriksen

Durita Allersma

Henk van Paassen

Piet en Tiny Griffioen

Foto's: Joost van Meeteren

Weidevogel Bescherming Oost in het Binnenveld. Nu doet hij nog steeds mee met de weidevogelbescherming. Ook actief geweest in de bescherming van nestmogelijkheden voor gierzwaluw, mussen en andere stadsvogels in de Kolkakkerbuurt en Indische buurt. Vanuit de Vogelbescherming is hij stadsvogeladviseur.

Durita Allersma – 25 jaar lid. Durita is actief lid van de vogelwerkgroep.

Piet en Tiny Griffioen – 40 jaar lid. We kennen hen beiden van de paddenstoelenexcursies. Die verzorgen ze al vele jaren trouw in Ede en omgeving. In de beginjaren van hun lidmaatschap hebben Piet en Tiny gezamenlijk de natuurgidsencursus gevolgd. Piet is ruim een jaar voorzitter geweest en heeft toen de loskoppeling van Veenendaal en de verzelfstandiging van Ede tot een eigen afdeling begeleid. Tiny is nog actief lid van de florawerkgroep.

Jaarlijks uitje IVN Ede 17 september 2022

AUTEUR: JELTJE ZEELBERG

Op 17 september 2022 organiseren we voor leden van IVN Ede het jaarlijks uitje. We zijn te gast bij IVN De Ronde Venen & Uithoorn.

's Morgens maken we onder leiding van ervaren IVN-natuurgidsen een roeitocht door het natuurgebied Botshol. Dit ruim 200 hectare grote natuurgebied ligt tussen Abcoude en Vinkeveen. Wat vroeger veenmoerasgebied was, is nu een verlaten laagveengebied met grote plassen, smalle slootjes, rietland en moerasbos. Vanwege de vele bijzondere planten- en vogelsoorten mag je alleen buiten het broedseizoen varen op de plassen, maar niet met eigen kano of gemotoriseerd bootje.

's Middags maken we een wandeling door het natuurgebied De Waverhoek. Dit is een 60 hectare groot moerasgebied in de Polder Groot-Mijdrecht tussen Botshol en Waverveen. Het natuurgebied is op 30 juni 2007 officieel geopend en bestaat uit een gedeeltelijk afgegraven polder die voor een groot deel onder water staat.

Meer informatie over Botshol en Waverhoek is te vinden op <https://www.ivn.nl/afdeling/de-ronde-venen-uthoorn/natuur>

Botshol

Waverhoek

Bron: Website IVN De Ronde Venen & Uithoorn

Heb je ook zin om mee te gaan?

We vertrekken met eigen auto's vanaf de noordzijde van station Ede-Wageningen om 8.30 en zijn rond 18.00 terug. Je kunt je opgeven voor 4 september bij Jeltje Zeelenberg, ravezeel@online.nl. Laat dan ook even weten of je wilt rijden. Een paar dagen voor 17 september ontvang je meer informatie over deze dag.

Foto's IVN Gelderland

AUTEUR: WIM MÜLLER

In april kreeg ik via Ab van der Linde een mailtje van Vanessa Hendriks, officemanager IVN Natuureducatie Gelderland. Ze mailde: "We zijn een tijdje terug naar een nieuwe locatie verhuisd hier in Arnhem (Oude Kraan 72), zijn het aan het opknappen en krijgen daarbij hulp van Marieke Wijmenga interieurontwerper. We willen heel graag de wanden opfleuren met fotobehang. Met foto's uit Gelderland en liefst van het IVN natuurlijk".

Marieke mailde me kort daarna met het volgende: "Flickrende ik natuurlijk en ben daar uitgekomen bij de foto's van de werkgroep natuurfotografie van IVN-Ede. Ik zag daar zulke prachtige foto's en de keuze was snel gemaakt. Juist ook omdat het beeldmateriaal uit de omgeving komt, vind ik dat mooi om terug te zien in de kantoorruimtes. Graag willen we een aantal van door ons gekozen foto's in hoge resolutie ontvangen die dan als fotobehang aan de muur kunnen komen".

En zo geschiedde het dat drie foto's van Fred van Wijk (ijsvogel, eekhoorn en zonnedauw) en een foto van Wim Müller (gele korstzwam) zijn gekozen. Deze zijn in juni sterk uitvergroot als fotobehang op enkele muren van de nieuwe kantoorruimten van IVN Natuureducatie Gelderland geplaatst. De officiële opening was op 11 juli. Bijgaand twee foto's van de kantoorruimten van IVN Arnhem met foto's van Fred en Wim.

Zie de Flickr site met foto's van de werkgroepleden: https://www.flickr.com/photos/wgfotografie_ivnede/

Behang in het Regiokantoor IVN Gelderland met foto van Fred van Wijk

Behang in het regiokantoor IVN Gelderland met foto van Wim Müller

FA ROOSENBOOM

Graanhandel

ROOSENBOOM
VERKOOPADRES: KAMPSTRAAT 10

- Konijnvoer
- Honden en Katten
- Vogelvoer
- Duivenvoer
- Hooi per zak of baal
- Haksel, Houtvezel of stro
- Kunstmest
- Biologische Meststoffen
- Potgrond
- Bemeste Tuinaarde
- Compost

Telefoon 0318-610680

ROOSENBOOM BOSPOORT 33

Molenaar, graan en meel

Fourage en Kunstmesthandel

Vogelzaden en Kleindiervoeders

Geopend:

Ma t/m Vrij 08.30 – 12.30

13.30 – 18.00

Zaterdag 08.30 – 14.00

Presentatie Arjen Heeres

AUTEUR: WIM MÜLLER

De werkgroep natuurfotografie nodigt alle IVN'ers uit voor de presentatie door Arjen Heeres over "zijn reis in de natuurfotografie".

Even voorstellen: *Arjen Heeres*.

Eind jaren negentig van de vorige eeuw begon ik, Arjen Heeres (1960), met het op dia's vastleggen van onderwerpen in de natuur die me interesseerden. Eerder was dat pure registratie van planten en vooral dieren die ik tijdens wandelingen in de natuur of eigen tuin zag. Ik ben vooral in mijn directe omgeving, de Veluwe, actief maar kom ook graag in Scandinavië en bergachtige streken in Europa. Maar dat registreren was niet uitdagend genoeg. Ik begon me te verdiepen in hoe ik mijn onderwerpen, vooral dieren, ook nog eens mooi in beeld kon krijgen. En zo begon mijn reis door de natuurfotografie waarbij fotografietechnische kennis, wetenschap van het gedrag van dieren en de effecten van je eigen doen en laten in de natuur een belangrijke rol spelen. Een, wat mij betreft, oneindige reis waar voortdurend ontwikkeling van mijzelf in zit. Gaandeweg ondervond ik dat niet de fraaie foto's als einddoel de meeste voldoening opleverde, maar het is de weg ernaartoe. Het leren kennen van dat ene speciale dier, je eigen gedragingen daar op aanpassen, het inzetten van je creativiteit met betrekking tot de beelden die je wilt maken, het volharden in het doen slagen en het respectvol omgaan met de natuur. De mooie plaatjes zijn het

richtpunt die vragen om structuur en een specifieke aanpak.

Als het 'perfecte plaatje' (dat eigenlijk niet bestaat) is gemaakt komt er al snel weer inspiratie voor nieuwe doelen. De volgende beleving tijdens mijn reis in de natuurfotografie komt er dan alweer aan. En ik hoop dat dit zo door gaat en nooit eindigt!

Tijdens mijn presentatie wil ik jullie meenemen op mijn reis, en zal ik proberen om de voldoening die ik daaruit haal, maar vooral ook het respect voor de natuur die voor ons allen onschatbaar waardevol is, op jullie over te brengen. In de presentatie spelen vooral edelherten, vossen, steenmarters en boomkruipers een belangrijke rol.

Voorproefje: foto's van Arjen Heeres

Datum: dinsdag 8 nov 2022
Aanvang: 20 uur, inloop 19.30
Plaats: "De Zanderij",
Nijverheidslaan 23-A
Nadere informatie:
Wim Müller: 0318-610970
Iedereen is van harte welkom!

Vreemde kostgangers

DE LETTERZETTER

AUTEUR: CORNEL VAN LEEUWEN

Waarschijnlijk heb je, net als ik, wel eens gehoord over de letterzetter. Toch verbaas ik me er iedere keer weer over hoe een klein kevertje zoveel kapot kan maken en toch ook zo nuttig kan zijn. Het is slechts een kevertje tussen de 4 en 5,5 millimeter groot, maar kan massale boomsterfte veroorzaken.

De Letterzetter

Foto: James Lindsey

Wat moet je weten over de letterzetter.

De letterzetter heeft een voorkeur voor sparren en lariksen. Een mannelijke letterzetter zoekt een verzwakte boom op. Hij boort zich naar binnen en bouwt een 'paringskamer'; een gangetje van een centimeter of tien. Vervolgens scheidt hij een chemische stof (lokmiddel) uit om vrouwtjes te lokken. Een mannetje letterzetter paart met twee tot drie vrouwtjes tegelijk. Het vrouwtje legt de eitjes in de 'paringskamer'. De larven, die in deze gangetjes worden geboren, eten vanuit de hoofdgang nieuwe gangen en vormen zo patronen die (met enige fantasie) op letters lijken.

Gangetjes door de Letterzetter

Foto: Toni Pani

De hars van een gezonde boom kan insecten tegenhouden. Het kleine kevertje zoekt dus een boom met schade op, bijvoorbeeld een boom die schade heeft geleden door een winterstorm. Daarnaast waren er afgelopen jaren in Nederland lange droge perioden in de lentes en zomers.

Aangetast bosperceel

Foto: Kurt Seebauer

Naaldbossen in de Nederlandse natuurgebieden hebben hier flink onder te lijden gehad. Dankzij de grote voorraad aan verzwakte sparren en lariksen heeft de letterzetter vrij spel. Om een gezonde boom succesvol aan te vallen zijn 4000 tot 6000 Letterzetters nodig. Je ziet de boom dan langzamerhand steeds bruiner kleuren.

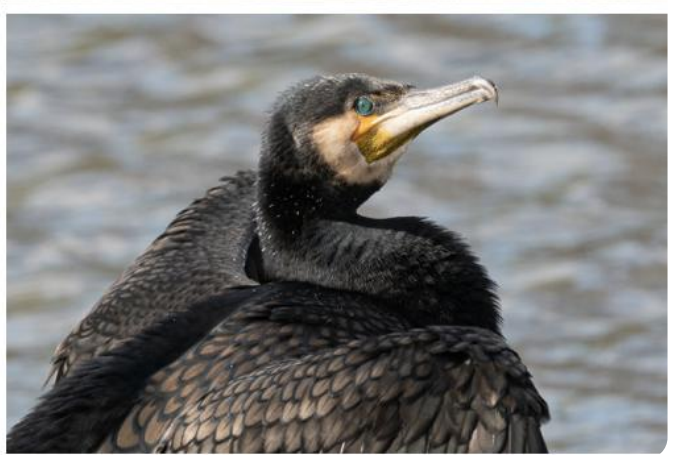
Oude bossen, aangelegd voor de productie van hout, bestaan doorgaans uit allemaal bomen van dezelfde soort en dezelfde leeftijd. Als zo'n bos door droogte en de letterzetter wordt getroffen kan het in een paar weken alle bomen kwijtraken. Inmiddels worden dit soort productiebossen meer divers gemaakt. Dat betekent: verschillende soorten bomen door elkaar en ook bomen van verschillende leeftijden. Dit geeft een gezonder bos en dat is dus niet alleen gunstig voor de strijd tegen de letterzetter. Net als de meeste andere insecten, heeft de Letterzetter ook natuurlijke vijanden. Hij is dus nuttig voor bepaalde vogels. De specht is daarvan de grootste. Hij pikt met zijn snavel de letterzetters onder de schors vandaan. Ook de boomklever houdt wel van een letterzetter.

En nu zelf op zoek naar de letterzetter.

De bronnen voor dit artikel zijn bij de redactie bekend.

Nederlandse naam:	Letterzetter
Wetenschappelijke naam:	Ips typographus
Behoort tot de	Geleedpotigen
Familie van de	Snuitkevers
Afmeting:	4 en 5,5 millimeter
Bekijken op youtube:	https://youtu.be/GXIDyTGmvsA

De aalscholver van het volgende artikel

Foto's: Wim Müller

Natuur in bebouwde kom De scholenwerkgroep

AUTEUR: WIM MÜLLER (LID WERKGROEP NATUURFOTOGRAFIE)

Een aantal keren per jaar wandel ik wel met mijn fototoestel in het Proosdijpark in Ede. De forse vijver bij dit park is de thuishaven van enkele bekende watervogels waarvan er sommige jaarlijks broeden.

Vooraf was ik geobsedeerd door een aantal aalscholvers die daar voorkwamen. De aalscholver is een vrij forse watervogel met een lengte van ongeveer 80-100 cm en met een vleugelspanwijdte van 120 tot 150 cm. De vogel is bijna geheel zwart, maar heeft een witte wang en een gele plek op de plaats van de aanhechting van de bek. De snavel is lang en heeft een haakvormige punt.

De aalscholver zit vaak langdurig met uitgespreide vleugels op een paaltje, een boomtak of op de oever bij het water. Ik vroeg mijzelf af waarom doen de aalscholver dat? In tegenstelling tot veel andere watervogels, die juist een droog verenpak willen, laten de aalscholvers hun verenpak juist nat worden. De reden is: aalscholvers duiken vaak diep en jagen langdurig achter vis aan. Doorweekt gaat dat gemakkelijker, er is dan minder opwaartse druk. Maar na de jacht willen ze toch weer een droog en dus lichter verenkleed zeker als gaan vliegen. Vandaar dat je ze vaak ziet met uitgespreide vleugels.

De aalscholver broedt in kolonies in de buurt van visrijk water, vaak hoog in struiken op een eiland. Je vindt deze broedplaatsen o.m. in de Blauwe kamer. Verder komen in de Proosdijvijver prachtige watervogels voor zoals Knobbelzwanen, Futen, jonge Meerkoeten, etc. Voor fotografieren zeker de moeite waard om met een telelens van dichtbij te bekijken. Voor tips zie de Groene Gids nummer 2021-3

Werkgroepen aan het woord ...

In deze Groene Gids vertellen de scholenwerkgroep en de werkgroep natuurfotografie iets over hun bezigheden.

Lekker wroeten

Wat heb je gevonden

Slootjesexcursie

Speuren naar vogels

JUF, HUILT U ALS EEN BOOM DOODGAAT?

AUTEUR: KIKE LAAGewaard-V.D.BELD(SCHOOLGIDS LUNTEREN)

Dat vroeg een kind mij tijdens een excursie met een schoolklas. Een half uur van tevoren stond hij agressief tegen een boom te schoppen en vroeg ik hem dat niet te doen. Waarom niet? Omdat je niet weet of een boom pijn voelt. Hij groeit dus hij leeft, maar kan niet praten... Hij keek me aan of ik gek was. Toen hij na een half uurtje met bovenstaande vraag naast me kwam lopen wist ik weer goed waarom schoolgids zijn bij IVN zo bijzonder is... Kinderen laten kennis maken met de mooie dingen die de natuur te bieden heeft en ze erover aan het denken zetten. Daar kan geen biologielees in de klas tegenop! De verbazing en de verwondering die je regelmatig meemaakt bij onze "buitenlessen" zijn geweldig. Het werken met schoolklassen heeft ook het voordeel dat je alle kinderen uit een klas meeneemt. Ook de kinderen die thuis niet in aanraking met de natuur worden gebracht. De leerkrachten en de soms meekomende ouders zien en horen ook vaak dingen die ze niet wisten of nooit gezien hadden. Bij de paddenexcursies, de voorjaarslessen, de slootjesexcursies en de herfstlessen over paddenstoelen en kriebelbeestjes, iedere keer zie je de verwondering en verbazing over soms hele kleine dingen. Een pad op je hand, de geur van blaadjes, een libelle op een rietstengel, kikkervisjes, spinnen en pissebedden, een boom voelen en zoeken met een blinddoek om en heel veel verschillende paddenstoelen. En wat dacht je van een bloedzuiger vangen of een miljoenpoot... Het kan niet op. Een mooie ervaring voor kinderen vind ik ook altijd het luisteren in het bos met je ogen dicht zonder te praten. Dat doen kinderen in een groep zelden maar ze vinden het vaak heel bijzonder en benoemen enthousiast alle geluiden. Vooral vogels zijn interessant. Bij de Beste Bos lessen voor wat oudere kinderen mogen ze met een verrekijker naar vogels speuren. Voor veel kinderen een hele nieuwe ervaring. Van een van mijn leermeesters leerde ik dat zingende roodborstjes een beetjeklinken als kletsende vrouwen. Toen ik dat vertelde aan een groepje kinderen zuchtte een meisje: "O ja ik hoor het, net mijn moeder" Het valt mij en mijn collegagidsen ook op dat veel kinderen in Ede en de buitendorpen zelden in het bos of op de hei komen.

Jouw nieuwe verrekijker koop je bij:

Natuurgadgets.nl

Ook voor:

- Veldgidsen
- Zaklampen
- Loepen
- Bushcraft
- Vleermuisdetectors
- Scouting
- Wandelen
- Cadeautjes
- en nog veel meer ...

Bel 0318 - 260001 voor een afspraak (Wolfheze)

Wij ontvangen je graag in onze sfeervolle ontvangstruimte - ruime keus in alle prijsklassen

Dealer van o.m. Barr & Stroud, Bresser, Bynolyt, Eschenbach, Kowa, Meopta, National Geographic, Vortex

Net als het feit dat kinderen die van een boerenbedrijf komen toch anders met de natuur omgaan. Toen ik een keer vroeg naar een voorbeeld van kringloop in de natuur zei een kind "Nou... stropen". Er zat wat in maar voor mij als oorspronkelijk stadsmens was het een openbaring om er zo naar te kijken!

Zelf ben ik schoolgids geworden om meerdere redenen. 16 Jaar geleden kwam ik uit het westen van het land naar dit prachtige gebied. Mijn hele leven was ik door mijn beroep meer binnen dan buiten geweest en dat wilde ik na mijn pensioen veranderen. Van kinderen hield ik en hen kennis laten maken met de natuur vond ik zeker in deze tijd belangrijk en leuk. Om in te burgeren en nieuwe mensen te leren kennen en de natuur rondom Ede te ontdekken was de cursus schoolgids van IVN Ede dus een prima keus. Wat heb ik er veel geleerd en wat leer ik iedere ontmoeting met kinderen en collega gidsen nog steeds. Onze groep kan altijd nieuwe collega's gebruiken dus mocht je enthousiast zijn voor geweldige ervaringen met kinderen meld je gerust aan. Liefde voor de natuur en voor kinderen zijn het belangrijkste om met ons mee te doen.

Kind en natuur

AUTEUR: TRUUS VAN OTTERLO (SCHOOLGIDS EDE NOORD)

De scholenwerkgroep van onze IVN-afdeling bestaat al zo'n 40 jaar, bijna net zo lang als de afdeling zelf. En al die jaren zijn schoolgidsen er met schoolklassen erop uit

getrokken, de natuur in. Heel veel kinderen kregen zo een kans op een mooie natuurbeleving. Niet alleen de kinderen die dat al vanzelfsprekend in hun opvoeding meekregen. "Kind en Natuur" is ook één van de vier hoofdthema's van IVN-landelijk. Steeds duidelijker wordt het dat natuur en de vrijheid om buiten te bewegen, belangrijk is in de ontwikkeling van kinderen. Er is vanuit het landelijk IVN-bureau daarom veel aandacht voor het stimuleren van dagelijks contact tussen kind en natuur. Gezonde schoolpleinen, groene kinderopvang, ontwikkelen van buitenlessen of "binnenbossen"; het zijn allemaal voorbeelden van projecten waar momenteel door IVN-professionals hard aan wordt gewerkt. Onze eigen scholenwerkgroep heeft met deze landelijk projecten maar af en toe iets te maken. Wat wij doen is echter niet minder belangrijk: het aanbieden en geven van een groot aantal excursies en lessen in de natuur. De basisscholen vragen deze activiteiten aan bij "Het Groene Wiel" en wij voeren ze uit. Zelf ontdekken, verkennen en beleven zijn in de loop van die 40 jaren steeds belangrijker geworden. Door goed naar bijvoorbeeld paddenstoelen, insecten of waterdiertjes te kijken, wilgen te knotten of in het bos alle zintuigen te gebruiken, kunnen kinderen leren zich te verwonderen. Zo, hopen wij, planten we bij de kinderen het zaadje van de liefde en zorg voor de natuur. Mijn persoonlijke ervaring is dat dit echt zo kan werken. Ik deel graag deze herinnering: Deze zomer fietste ik samen met mijn echtgenoot langs het Leersumse Veld. Ineens herinnerde ik mij levendig de dag dat ik daar, 55 jaar geleden, voor het eerst kwam. Het was met mijn klas van de basisschool in Utrecht. Belangstelling voor alles wat leeft zat weliswaar

diep in mij, maar mogelijkheden om er over te ontdekken en te leren waren in mijn nabije omgeving maar heel beperkt.

Tijdens die excursie in het Leersumse Veld ging er een wereld voor mij open! De boswachter vertelde ons over de bomen, over het gebied en zijn bewoners. Het aanzicht van honderden broedende kokmeeuwen (de kolonie is er nu al jaren niet meer) was adembenemend. Ik kende deze vogels tot dat moment alleen doordat zij in de stad zo handig de stukken brood opvingen die de burens vanaf de flat naar beneden gooiden. Op deze dag is, zoals ik er nu op terugkijk, bij mij het eerste zaadje geplant van willen zorgen voor de natuur. Uitlopend in de motivatie om als schoolgids actief te blijven. Het geeft veel voldoening om de verwondering en bewondering bij kinderen te zien opbloeien. Het is belangrijk: voor de kinderen, voor de natuur!

Natuurfotografie

ACTIVITEITEN 2022 WERKGROEP NATUURFOTOGRAFIE
AUTEUR: WIM MÜLLER

De twee jaren met Corona maatregelen heeft de werkgroep Natuurfotografie geen goed gedaan. Een tiental leden zegde hun lidmaatschap op waarbij gezondheidsredenen het vaakst genoemd werden. Ook zal een andere oriëntatie als gevolg van twee jaren afwezigheid van activiteiten een rol hebben gespeeld. Ook de coördinator van de werkgroep, Ab van der Linde, stopte ermee waardoor deze plaats vacant is gekomen. Op dit moment neem ik deze functie tijdelijk waar, een rol die ik in het verleden eerder heb gespeeld.

Maar we starten dit jaar de activiteiten opnieuw op en via dit stukje hoop ik dat IVN leden geïnteresseerd raken en zich bij onze werkgroep willen aansluiten. Immers de meeste IVN-leden fotograferen ook onderwerpen in de natuur. En het is leuk en leerzaam om dit samen te doen

en elkaars werk te zien en via commentaar waar mogelijk dit werk te verbeteren. Dit laatste doen wij op de 2e dinsdag van de maand, behalve in de zomer maanden waar wij op wisselende locatie gaan fotograferen. Voor meer informatie mail mij op nwmuller@hetnet.nl.

Een van de bijzondere activiteiten zijn de fotoworkshops die de werkgroep 2x per jaar op zaterdag middagen organiseert. De laatste op 21 mei op het landgoed van Kasteel Hoekelum, met als thema "landschapsfotografie", werd door de deelnemers als leerzaam maar ook gezellig ervaren. De nadruk lag vooral op kijken naar de omgeving en het isoleren van onderwerpen. Ook werden desgewenst fototechnische tips gegeven. Aan het einde werden deze op een A4'tje uitgereikt zodat de deelnemers desgewenst verder kunnen oefenen.

Zie bijgaande foto's voor een impressie van deze middag. De volgende fotoworkshop is op zaterdag 15 oktober bij Oud-Reemst vanaf de parkeerplaats om 14.00 uur. De nadruk zal liggen bij het fotograferen van paddenstoelen, close-ups maar als het zich zo voordoet ook het fotograferen van landschappen.

Iedereen is hierbij welkom, informatie bij Dick Klein Geltink 0318632673 en Wim Müller 0318610970.

Onderzoek broedsucces

ONDERZOEK AAN BROEDSUCCES VAN HUISZWALUWEN
AUTEUR: SJOERTJE DE BOER

De huiszwaluw is een klein zwart-wit vogeltje dat in Nederland broedt en in Afrika overwintert. De meeste mensen kennen zwaluwen wel, maar ik merk dat veel mensen de soorten niet heel goed uit elkaar houden. De rugzijde van de huiszwaluw is zwart, met een blauwige gloed, met een witte stuit, en wat witte vlekken (onopvallend) in de nek. De buikzijde en onderkant van de vleugels en keel zijn helemaal wit. Je kunt ze zien als een soort vliegende orkaatjes (zie vlg blz). In Nederland hebben we ook nog

Landschapsfotografie
Landgoed Hoekelum

Huiszwaluw bezig met voeren van 1-2 weken oude kuikens, in kunstnest aan de Hartenseweg Foto: Sjoerdje de Boer

de boerenzwaluw en de oeverzwaluw. De boerenzwaluw is ook donker aan de rugkant, maar heeft een iets minder witte buik (meer crèmekleurige), een geheel donkere kop met rood voorhoofd en kin, een donkere band over de borst, en een langere meer gevorkte staart (de typische zwaluwstaart). De oeverzwaluw is grijsbruin, met een witte buik. De boerenzwaluw en de huiszwaluw worden veel gezien in agrarisch gebied, ook rond Ede. De boerenzwaluw maakt komvormige nesten binnen in open schuren en loodsen. De huiszwaluw maakt meer bolvormige nesten met een kleine opening als ingang, aan de buitenkant – meestal tegen daklijsten – van gebouwen. Beide zie je ze veel in respectievelijk aan gebouwen van boerenbedrijven. De huiszwaluw maakt ook nesten tegen woonhuizen in dorpen en steden. Verder hebben we ook nog de gierzwaluw en de nachtzwaluw. Deze beide soorten zijn eigenlijk geen zwaluwen, een beetje verwarrend, omdat ze vanwege hun uiterlijk wel zo worden genoemd. Maar de gierzwaluw (verwant aan kolibries, zie o.a. Wikipedia, of Piersma, 2017) heeft wel een levenswijze vergelijkbaar met die van de ‘echte’ zwaluwen. Huiszwaluwen, boerenzwaluwen en oeverzwaluwen behoren tot de orde van de zangvogels, gierzwaluwen zijn in de evolutie veel eerder ontstaan en behoren tot de orde van de gierzwaluwachtigen, en nachtzwaluwen tot de orde van de nachtzwaluwachtigen. Vliegende orkaatjes: Het kleurpatroon van de huiszwaluw wordt door de trekvoegecoloog Theunis Piersma (Piersma, 2017) vergeleken met dat van een orka.

Bijna volgroeide Huiszwaluwkuikens in hun geleidelijk afbrokkelend nest (Noord-Ginkel) Foto: Sjoerdje de Boer

Voor hoogvliegende prooien vallen ze door de donkere bovenkant minder op tegen de achtergrond van de grond. Voor laag vliegende insecten vallen ze door de lichte onderkant minder op tegen de achtergrond van de lucht. Huiszwaluwen leven van vliegende insecten, vooral muggen en vliegen, die ze behendig uit de lucht plukken. Kleine insecten worden volgens Piersma (2017) tot een soort gehaktballetjes samengeperst voor ze aan de jongen worden gevoerd. Maar ik zie dat grotere prooien niet altijd worden gedood voor ze aan de jongen worden gevoerd. De jongen hebben soms de grootste moeite de tegenstribbelende prooien naar binnen te krijgen (en te houden, want het slachtoffer weet soms weer naar buiten te kruipen). De huiszwaluw is in Nederland sinds de jaren 70 van de vorige eeuw tot aan het eind van de eeuw sterk achteruitgegaan. Daarna zijn ze begonnen weer gestaag toe te nemen, maar ze zijn nog lang niet weer op hun oude niveau terug. Vijftig jaar geleden waren er ongeveer 400.000 broedparen in Nederland, nu ongeveer 100.000. Sovon vroeg zich af hoe het herstel van de Huiszwaluw in Nederland gestimuleerd kan worden en riep daarom het jaar 2018 uit tot het Jaar van de huiszwaluw. In dat jaar

De muur met kunstnesten aan de Hartenseweg Foto: Sjoerdje de Boer

startte een groot onderzoek, waarbij 88 vrijwilligers in heel Nederland samen ruim 100 kolonies hebben onderzocht. Hier heb ik ook aan meegedaan. In 2018 met drie kolonies: twee kleine van respectievelijk 6 en 3 broedparen in zelfgebouwde nesten aan gevels van twee woonhuizen in de omgeving van Ede (de Kraats en de Noord-Ginkel), en een grotere kolonie in kunstnesten aan een muur aan de Hartenseweg in het Renkums Beekdal. Het Sovon onderzoek daarna nog twee jaar voortgezet, in die periode heb ik alleen nog de kolonie aan de Hartenseweg gevolgd. Na het stoppen van het Sovon project ben ik nog doorggegaan, omdat ik het leuk vind de kolonie over een wat langere reeks van jaren te volgen. De resultaten kan ik nog steeds inleveren bij Sovon, maar dan nu als deel van het nestkaartenproject.

Afdelingsuitje: IVN Ronde Venen & Uithoorn 17 sept '22
Opgeven voor 4 sept 2022

Enkele Gidsvaardigheden

INZOOMEN OP ENKELE GIDSVAARDIGHEDEN
BIJ DE IVN-NATUURGIDSENOPLEIDING (NGO)
AUTEURS: ESTHER OSKAM EN CHRIST ELSTEN

In dit artikel nemen we je mee in de lessen gidsvaardigheden die door Christ Elsten en Esther Oskam zijn gegeven tijdens de IVN-Natuurgidsenopleiding. Gidsvaardigheden zijn belangrijk omdat je als gids je kennis, motivatie en enthousiasme over de natuur over wil brengen aan de deelnemers van de excursie. Dit maakt dat er tijdens de NGO structureel aandacht besteed wordt aan dit onderwerp.

Tijdens de inleidende les gidsvaardigheden hebben we twee vragen online aan de cursisten voorgelegd. Iedereen kon tijdens deze les via zijn of haar telefoon antwoorden. De antwoorden werden zichtbaar in een woordwolk. Met belangstelling hebben wij de eerste vraag aan hen voorgelegd:

Wat inspireert jou als je meegaat met een IVN-natuurwandeling? De top 3 van 34 antwoorden is:

1. Enthousiasme
2. Kennis
3. Een gedeelde derde plaats was voor: buiten zijn, natuur en leren

De tweede vraag richtte zich op de inhoud van de gidsencursus met de vraag:

Welke competenties heb je als IVN-natuurgids nodig? Opnieuw verschenen er prachtige antwoorden.

De top 3 van 34 antwoorden is:

1. Enthousiasme
2. Een gedeelde tweede plaats voor: luisteren, passie, presenteren, kennis & verhalen vertellen
3. Een gedeelde derde plaats voor: interactief, enthousiasmeren, inlevingsvermogen & geduld

Het is leuk om daar een relevante eerste conclusie aan te verbinden, namelijk: De nieuwe groep IVN-natuurgidsen zijn enthousiast, zij willen kennis vergaren & delen en hebben passie voor de natuur. Zij hechten waarde aan het inspireren van elkaar door het vertellen van verhalen, delen van kennis, interactief samen te werken, inlevingsvermogen en geduld. Kortom precies datgene waar de gidsvaardigheden over gaan.

Twee keer gidsvaardigheden oefenen in de praktijk

De cursisten blijken zichzelf goed te kennen. In februari en juni 2022 zijn twee oefenexcursies gehouden waarin alle cursisten de kans kregen om te experimenteren als IVN-natuurgids.

Wekeromse Zand

Op 12 februari vond een oefenexcursie plaats op het Wekeromse Zand. Iedere cursist verzorgde vijf minuten. De ene cursist vertelde over het ontstaan van het landschap en een ander stond stil bij de laatste bewoonster van het Wekeromse Zand, de zevenentachtigjarige 'Hent uit Zaand'. De cursist deed dat door A.B. Wigman te citeren uit het tijdschrift Buiten (1910). Enkele andere gelukkigen onder ons zagen zelfs nog een das schuifelen tussen het struikgewas. Alle deelnemers hebben erg genoten van de

Het Zandvrouwtje Hent uit Zaand (1909)

bron: <https://www.de-veluwenaar.nl/tag/hent-uit-zaand/>

verhalen en creativiteit van de cursisten.

'Teamwork' op Planken Wambuis

Op 25 juni ontmoetten alle cursisten elkaar voor een oefenexcursie, die werd verzorgd door de zes mentorgroepen. Een mentorgroep bestaat uit 4 tot 6 cursisten die met elkaar een natuurgebied, als adoptiegebied, als team bestuderen en hun eindopdracht daarover doen. Zij worden daarbij begeleid door een ervaren natuurgids.

Ter voorbereiding op de excursie zijn tijdens de cursusavond over gidsvaardigheden in juni alle aspirant gidsen aan de slag gegaan in de mentorgroepen met hun teamrol, leerstijl, communicatiestijl en sterke en zwakke kanten. Ter voorbereiding kon iedereen, die dat wilde, thuis enkele online 'testjes' maken. Denk daarbij aan de teamrollen van Belbin, de leerstijltest van Kolb en de Roos van Leary. Naar aanleiding daarvan werden de mentorgroepjes uitgenodigd om persoonlijke bevindingen met elkaar te delen en de samenwerking te versterken door een groepsactiviteit te organiseren voor de oefenexcursie op 25 juni 2022.

Op Planken Wambuis werd het teamwork zichtbaar in de verschillende activiteiten. Zo stond op een gegeven moment de hele groep stil, met als doel om stil te lopen en al je zintuigen te gebruiken om de natuur waar te nemen. Een ander groepje stelde quizvragen of vertelde een verhaal.

Luisteren naar het verhaal over de letterzetter op Planken Wambuis

Ven Planken Wambuis

Waar gaan we nog aandacht aan besteden?

In het najaar gaan de avonden over gidsvaardigheden verder in op het organiseren van groepsactiviteiten, het deelnemen aan werkgroepen, EHBO en PR & Communicatie. Er is nog genoeg tijd voor eenieder om zich te verdiepen, anderen te enthousiasmeren voor de natuur en zelf geïnspireerd te worden.

Voor mij, Esther, hoort daar een citaat of gedicht bij, dat mijn verwondering voor de natuur tot uitdrukking brengt.

Karkas van wild zwijn gevonden tijdens het voorlopen op Planken Wambuis

Deze keer de tekst van Robert MacFarlane uit het boek Wild en Bijster land Planken Wambuis (Abels, Bosch, Crans & Frijns, 2013):

‘Landschap was hier lang voordat er zelfs maar van ons was gedroomd. Het zag hoe we onze intrede deden’

Wil jij ook jouw leerstijl of teamrol achterhalen?

Doe dan een van onderstaande tests en haal je voordeel eruit voor je werk, privé of loopbaan bij het IVN. Zie onderstaande links...succes ermee!!!

Link naar leerstijltest van Kolb:

<https://www.123test.nl/leerstijl/>

Link naar test groepsrollen van Belbin:

<https://www.123test.nl/groepsrollentest/>

Link naar test Roos van Leary:

<https://www.123test.nl/leary/>

Link naar persoonlijkheidstest:

<https://www.16personalities.com/nl/persoonlijkheidstest>

Bronvermelding

Abels P., Bosch M., Crans A. & Frijns M., 2013, Wild en bijster land Planken Wambuis, Vereniging Natuurmonumenten Zuidwest – Veluwe & AFDH uitgevers, Enschede. Wigman A.B., (1910), <https://www.de-veluwenaar.nl/2013/09/17/hent-uu-t-zaandde-laatste-bewoners-van-een-plaggenhut/>

Fotoworkshop 15 oktober Oud Reemst vanaf 14.00 uur zie blz. 11

Hommelhome

Aan mijn oude wilg hangt een oud nestkastje. Zo oud dat zelfs het dakje gaten vertoont.

Toch laat ik het hangen, want al vanaf begin dit jaar komt er een dikke hommelsoningin op inspectie.

Nu is het wel drukker rond het kastje en vliegen kleinere hommels in en uit door dat dakje.

Toen mijn raam open stond nam er een de verkeerde afslag en vloog de kamer in. Het was nog niet zo makkelijk om die te vangen en op de goede route terug te zetten. Daardoor had ik tijd om even beter te kijken. Het leek op een boomhommel. Ondanks de droogte is het toch niet hommeles in mijn tuin.

Remieke Niermeyer

Bestuurvergadering: 12 september a.s. om half 8 in de Proosdijboerderij zie: Van het bestuur

Planten en hun naam 7

AUTEUR: REMIEKE NIERMEYER

Duizendblad of *Achillea millefolium*

Omdat Achilles volgens een sage, tijdens de strijd om Troje, de levens van zijn soldaten redde door deze plant te gebruiken bij de behandeling van hun wonden. De naam *millefolium* is gegeven om het fijn verdeelde blad.

De plant staat in de middeleeuwen bekend als een wondkruid met bloedstelpende eigenschappen. Het kruid bevat looi- en bitterstoffen. Het werd ook toegepast bij bloedneuzen, daar duidt de Engelse naam Nosebleed op, of in Duitsland Zimmermannskraut omdat timmerlieden het sap gebruikten bij verzorging van wonden. Zo wordt in een legende verteld dat de Heilige Josef het kruid gebruikte op aanwijzing van Jezus.

Vanwege de wat bittere smaak wordt het in de bierbrouwerij een vervanger van de duurder hop.

De plant werd ook gebruikt als schoonheidsmiddel bijvoorbeeld om zomersproeten kwijt te raken.

Thee getrokken van de bloempjes werd gebruikt bij nier- en blaaskwalen.

De boven elkaar geplaatste blaadjes van het blad zorgde voor namen als Schapenribbe of Mausleiter.

Hazen eten de plant en dat is terug te vinden in namen als Hazegarve, Hazegerf, Hazegluwe. Ook ganzen eten de plant zoals te vinden is in benamingen als Grenzink, Genserich. Zelfs op honden had het vanwege de geur invloed in bijvoorbeeld Hondegarvel, Hondekemme genoemd.

De plant wordt ook een antimagische kracht toegeschreven er is een gezegde dat luidt: "Wie netel met duizendblad in de hand houdt, kent geen schrik en vreest geen spook".

Zenegroen of *Ajuga reptans*

Ajuga is te herleiden tot het Griekse *agyios*, dat zwak in gewrichten of zwakke ledematen betekent. Een oude Duitse volksnaam is Gichtwurz. Reptans duidt op het kruipen van de plant.

Zenegroen betekent steeds groen. Dodonaeus noemt de plant ook Ingroen vanwege de donkere, groenviolette bladeren.

Er bestaat een oude Franse spreuk, vrij vertaald: "Degene die Zenegroen en Heelkruid (*Sanicula europaea*) bij zich draagt of gebruikt, heeft geen heemeester van node".

In de tuinen komt men meer en meer de plant als sierge-

was tegen. Ook wordt zij veelvuldig in plaats van grasranden gebruikt. De mooie blauwe lipbloemen en de bontgekleurde bladeren geven een mooi effect in het voorjaar.

Wondklaver of *Anthyllis vulneraria*

De naam *anthyllis* is samengesteld uit de Griekse woorden *anthos*: bloem en *ioulos*: dons of baard, vanwege de witte zachte kelkharen. *Vulneraris* betekent wondhelend.

De naam wondklaver slaat behalve op het helend karakter, ook op de gelijkenis van de bladeren met die van klaversoorten.

De plant bevat een hoog gehalte aan looistoffen en maakt haar daarom geschikt om op wonden gelegd te worden. Meestal worden daarvoor gekneusde planten gebruikt. Thee getrokken van wondklaver gebruikte men niet alleen als bloedzuiverend middel maar ook om de stoelgang te bevorderen.

De plant heeft een voorkeur voor een zandige bodem, zoals kalkrijke duinen, droge zandgronden en kalkrijke löss.

Aan de plant wordt ook antidiabolische kracht toegeschreven, want legt men het kruid in de wieg, dan is het kindje beschermd tegen boze geesten en machten.

Bron: Planten en hun naam, *Botanisch lexicon voor de Lage Landen* door H. Kleijn.

Meer dan alleen
bloemen en planten
voor kamer en tuin

Harkes
tuincentrum
...daar bloeit wat mooi

Klinkenbergerweg 29 Ede tel. 0318-612694
www.harkestuincentrum.nl

Duizendblad

Zenegroen

Wondklaver

kinderpagina

Veel van de tekst van deze bladzijde is en alle foto's zijn overgenomen van Wikipedia

Heb je een wants gevonden, maak dan een foto en stuur hem naar redactie.gg@gmail.com met je naam en adres. Er wacht dan een leuke verrassing op je.

Nu het volop zomer is, zie je buiten heel veel insecten: in de tuin, in het park of zomaar op een graspolletje op straat. Je ziet ze ook op het water en in het water. Een bekende soort is de wants. Wantsen zijn in de zomer volop te zien. Er leven in Nederland ongeveer 1000 soorten wantsen. Hieronder zie je een paar soorten. Wantsen hebben allemaal stekende monddelen: een soort injectienaald waarmee ze sappen uit planten of dieren zuigen. Ook hebben de meesten vleugels: de bovenste vleugels zijn hard, de onderste vleugels worden opgevouwen onder de bovenste. Wantsen hebben zes poten

De schaatsenrijder is een waterwants. Hij heet zo, omdat het lijkt alsof hij op schaatsen rijdt. Op de bovenste foto zie je zijn 'schaatsen'. Onder zijn poten zitten heel kleine haartjes waarmee hij lucht vasthoudt. Door de kussentjes van lucht kan hij op het water 'lopen'.

De groene schildwants wordt ook wel *groene stinkwants* genoemd. Deze wants dankt het eerste deel van zijn naam aan de groene kleur, alleen de punten van de vleugels aan de achterzijde van het lichaam zijn bruin. Vlak voor de winterslaap kleurt de wants helemaal bruin om in de lente weer groen te worden. Het tweede deel van de naam, *stinkwants*, slaat op de smerig ruikende substantie die uit klieren aan de zijkant van het borststuk worden afgescheiden om zich te verdedigen. Pak je dus de groene schildwants op dan kan je zomaar een vies luchtje ruiken.

De vuurwants dankt zijn naam aan zijn kleur. Vuurwantsen leven in grote groepen op lindes en eten vooral de vruchten van deze boom. Als je ze in de tuin ziet, zitten ze vaak op een warme plaats allemaal bij elkaar.

